

Stichting Hulp Oost-Europa – Regioteam Oekraïne

Diaconale hulpverlening in Oekraïne

Inleiding

De Unterkarpaten

De Stichting Hulp Oost-Europa is al circa 20 jaar betrokken bij hulpverlening in het westen van Oekraïne. Het gebied waar gewerkt wordt is bekend onder de naam Unterkarpaten of ook wel Transkarpatië. Dit deel van Oekraïne is van oorsprong Hongaars en dat is nog altijd te merken. De taal is Hongaars, men volgt de Hongaarse klok en voor praktische en medische zaken gaan de mensen ook vaak naar het aangrenzende Hongarije.

West-Oekraïne, waar het communisme zich tot aan de Wende hardvochtig en ongenaakbaar manifesteerde, bleef na de 'ineenstorting' van het 'rode paradijs' achter zonder maatschappelijke ideologie en met een uiterst zwakke economie zonder perspectief.

De werkeloosheid is enorm en mede door de burgeroorlog in het oosten van Oekraïne is er een enorme uittocht gaande van werkzoekenden, die proberen de kost te verdienen in landen als Hongarije, Slowakije, Duitsland, enz. (etnische Hongaren hebben vaak ook een Hongaars paspoort waardoor het voor hen redelijk eenvoudig is binnen de EU werk te zoeken).

Energiekosten (zoals elektriciteit en brandhout) zijn de afgelopen jaren sterk gestegen voor de plaatselijke bevolking.

Voor velen is het leven zwaar en de toekomst uiterst somber. Het is af te lezen aan de gezichten van de mensen. De mensen komen somber, gesloten en afstandelijk over en lijken bang om zich te uiten of open te zijn. Het verleden drukt hen, er is armoede en de leefomgeving ziet er vaak troosteloos uit.

De Roma bevolking

In het omschreven gebied leeft ook de Roma bevolking, doorgaans aan de randen van de dorpen.

Deze zigeuners, de Roma, leven veelal onder zeer slechte omstandigheden, gescheiden van de overige bevolking. Zij hebben een eigen cultuur en willen die ook bewaren. Ze wonen al eeuwen in Oost-Europa. Net als de Joden hebben ze zeer geleden in de concentratiekampen van de nazi's en veel Roma zijn daar omgekomen. Ze leven letterlijk in de modder. Hun opleidingsniveau is erg laag. Velen zijn analfabeet. Hun kinderen hebben vaak heel jonge ouders/moeders, die geen opleiding en werk hebben. Daardoor hebben deze kinderen erg slechte vooruitzichten. Nog steeds worden Roma ernstig gediscrimineerd door de bevolking, óók door christenen/de kerk.

Welke projecten steunt de Stichting Hulp Oost-Europa in Oekraïne?

- **'Kindertehuis De Barmhartige Samaritaan' in Nagydobrony**
In dit kindertehuis dat destijds vanuit Nederland is opgezet, wonen ca. 70 meisjes in de leeftijd van 3 á 4 jaar tot volwassen meiden, die geen thuis hadden of vanwege verwaarlozing of een handicap niet thuis konden blijven. Rondom het tehuis bevindt zich een boerderij, die deels in de levensbehoeften van de meisjes voorziet. De meisjes worden gesponsord door Nederlandse sponsors. Doordat de bijdrage vanuit Nederland voor een steeds groter deel opgaat aan salarissen (vanwege de geldontwaarding) om goed personeel te behouden, komen belangrijke projecten (aanvulling of renovatie) steeds meer in het gedrang. Daarom is aanvullende ondersteuning vanuit Nederland (financieel en klusgroepen) hard nodig.
- **Ondersteuning Roma (kleuter)scholen**

Aan de rand van veel dorpen bevinden zich wijken/kampen met Roma mensen. De

leefomstandigheden zijn daar vaak zeer armoedig, soms zelfs erbarmelijk. Kinderen leven vaak op straat (in de modder) zonder veel zorg. De lokale bevolking (ook de kerk) minacht de Roma en doet er niets aan om hun omstandigheden te verbeteren.

Enkele 'evangelisten' hebben zich hun lot aangetrokken. Rondom deze initiatieven zijn - o.a. met hulp vanuit Nederland - schooltjes gebouwd. Op deze schooltjes worden kinderen van 4 tot 8 jaar basisbeginselen bijgebracht, zoals hygiëne, tekenen, schrijven, discipline, ontwikkeling fijne motoriek, basisbegrippen voor het onderwijs. Doel is dat de

kinderen 'leerbaar' worden.

Ook leren ze Bijbelverhalen en christelijke liederen. Daarna wordt gestimuleerd dat de kinderen naar de reguliere (staats-)basisschool gaan. Omdat de ouders veelal analfabeet zijn, krijgt een aantal van deze kinderen 's middags huiswerkbegeleiding.

HOE ondersteunt momenteel 7 (kleuter)scholen waar zo'n 400 kinderen onderwijs en een maaltijd krijgen. Deze scholen staan in de dorpen Nagydobrony (3x), Kisdobrony, Telek, Bótrágy en Szernye.

HOE ondersteunt de salarissen van christelijke leerkrachten en overige personeel (totaal 31 mensen) en de kosten voor voeding.

Genoemde scholen liggen als het ware in een grote cirkel rondom Nagydobrony; een cirkel met een middellijn van ca. 30 km.

Door het toenemend aantal kinderen is steeds meer geld nodig en ook de scholen moeten worden uitgebreid en onderhouden. De uitbetaalde salarissen (vergoedingen) zijn helaas minimaal en voldoen niet aan Oekraïense normen.

- **Kosten voor coördinatie van werkzaamheden**

Frequent worden de scholen bezocht door een door HOE aangestelde Oekraïense coördinator. Hij verzorgt een deel van de rapportage en terugkoppeling naar Nederland en de betaling van de maandelijkse kosten op de scholen voor salarissen, voedsel, leer- en onderwijsmiddelen en kosten voor elektriciteit en brandstof.

- **Vakantiebijbelweken Csonkapapi (juni/juli)**

Tijdens de jaarlijkse vakantiebijbelweken (6 x 1 week in 2019 in de maanden juni en juli) in Csonkapapi komen er ruim 300 Roma-kinderen luisteren naar Bijbelverhalen en doen spelletjes. Daarnaast leren ze basisvaardigheden als hygiëne en met elkaar omgaan. Sommige kinderen slapen voor het eerst in een echt bed. HOE financiert al jaren deze zomerkampen voor Roma kinderen.

- **Evangelisatiewerk onder Roma**

Er zijn enkele evangelisten werkzaam die de Roma gemeenschappen bezoeken en op zondag kerkdiensten leiden. Ook zijn er met enige regelmaat bijeenkomsten waarin zij toegerust worden waarbij ook evangelisatiebijeenkomsten georganiseerd worden. Dit kan ook met bijeenkomsten op de scholen gebeuren (Kerstfeest, Pasen, Moederdag b.v.) waarbij ook de ouders en familie van de kinderen worden uitgenodigd.

- **Kadervorming Roma in Oekraïne**

Voor de acceptatie is het belangrijk dat er ook evangelisten en onderwijzers/onderwijzeressen uit de Roma bevolking voortkomen. Gelukkig zijn deze er, maar hun opleiding is vaak minimaal

en het werk is niet gemakkelijk. Daarom worden er regelmatig kadervormingsbijeenkomsten belegd, waarin vaardigheden worden bijgebracht en onderling de motivatie wordt gesteund. Ook hiervoor is geld nodig. Daarnaast ontvangen de evangelisten een kleine toelage en benzine is voor hen heel duur; dus daarin dragen we ook bij.

- **Winterhulp**

Gezien de moeilijke economische omstandigheden komen veel mensen in de winter in de problemen. Vrijwel hun gehele inkomen (als ze dat al hebben) gaat op aan stookkosten. Wat blijft er dan over voor voedsel? En wie betaalt de kosten van medische hulp bij ziekte? Daarom verstrekt HOE winterhulp. Enerzijds via de evangelisten aan schrijnende gevallen onder de Roma en anderzijds via enkele predikanten aan noodsituaties onder de lokale bevolking. Dit laatste betreft meestal oudere leden van de gemeente.

- **Verspreiding van Bijbels en geestelijke lectuur**

Door HOE wordt steeds meer Bijbelse lectuur (ook voor kinderen) in het Hongaars vertaald. Dit materiaal wordt gebruikt op scholen, in het Kindertehuis en tijdens zomerkampen. Dit vraagt nog een extra inspanning de komende jaren.

- **Inzameling hulpgoederen**

In het verleden werd veel ingezameld aan hulpgoederen en 2^e handsmateriaal. De laatste jaren hebben we nogal wat problemen gehad met de invoer van deze goederen. Een opslagplaats van goederen in Nederland, die jaren buitengewoon goede diensten heeft verricht, is door HOE opgeheven. Inmiddels kunnen de meeste goederen beter lokaal gekocht worden (goedkoper en steun voor lokale economie). Incidenteel zijn er nog transporten.

- **Contacten met gemeenten van de Református kerk**

Steeds meer probeert HOE de lokale kerkelijke gemeenten in Transkarpatië te betrekken bij het onderwijs aan Roma kinderen in hun dorp. Dit is niet altijd eenvoudig. In een aantal situaties hebben gemeenten weinig missionaire betrokkenheid op de Roma bevolking. HOE probeert door regelmatige contacten met predikanten (en soms een bezoek aan een kerkenraad) het eigenaarschap van de scholen over te dragen naar de kerkenraden van gemeenten. Ook de winterhulp wordt via deze kanalen gerealiseerd. Daarbij moet men zich realiseren dat een kerkelijke gemeenten in Oost-Europa vaak heel passief is, ook in Oekraïne. Het is de predikant die voor zijn schapen zorgt. De schapen onderling hebben doorgaans minder band.

- Voor de begeleiding van het Kindertehuis en de noodzakelijke frequente bezoeken aan de scholen wordt per jaar een aantal reizen gemaakt door HOE-vrijwilligers, die deels de kosten daarvan zelf privé betalen. Deels worden de kosten door HOE betaald.

Algemene uitdagingen regio Oekraïne voor Stichting Hulp Oost-Europa

- Na 2020 valt de jaarlijkse steun van een donor weg die gedurende een aantal jaren een bedrag van € 25.000,- per jaar voor voeding en leermiddelen sponsorde. De komende jaren zal dus in de begroting een gat ontstaan door het wegvallen van die sponsor. Door de landelijke actie van de Hervormde Zondagsscholenbond (2018-2019) en door plannen tot het werven van enkele gemeenten die elk € 5.000,- willen schenken, zal de begroting hopelijk gehaald kunnen worden. Uit algemene fondsen van de St. Hulp Oost-Europa zal gevraagd worden jaarlijks -indien beschikbaar- het restant aan te vullen, zodat de activiteiten/projecten doorgang kunnen vinden.
- De fondsenwerving voor b.v. het onderwijs aan Roma kinderen in Oekraïne is niet eenvoudig. Er lijkt een zekere moeheid te ontstaan in Nederland om dit prachtige werk dat zichtbaar resultaat heeft, te blijven steunen.
- Als HOE betalen we 'onze mensen' in Oekraïne een vergoeding voor hun werk die veel te laag is volgens Oekraïense normen. Dit mag nauwelijks een 'salaris' heten.
- Het is erg moeilijk om in Oekraïne mensen te vinden 'met hart voor Roma'. Daarbij is er een enorme exodus van mensen aan de gang naar het Westen. Het Westen waar meer banen zijn en

waar veel hogere lonen betaald worden. Langzaam lopen de dorpen leeg. De Hongaarse bevolking wordt minder en de Roma groeien in getal.

- Een zendingswerker (PSD) uit Canada, die jaren in Oekraïne werkte, en mede projecten financierde waar HOE bij betrokken is, is met pensioen. Zijn bijdragen worden minder en lastiger voor hem te realiseren. Hij woont nog steeds in de regio. Met name voor enkele scholen dreigen hier (nog) meer tekorten.
- Sinds 2018 draagt de Hongaarse regering via de Reformátuskerk in Transkarpatië bij aan projecten voor onderwijs, gezondheidszorg, landbouw e.d. Deze gelden worden gestroomlijnd via de kerk. Hierop heeft St. HOE geen invloed. Helaas komen deze gelden niet regelmatig en er zijn geen harde beloften over toekomstige bijdragen. Deze bijdragen helpen dus enorm, maar vormen ook een fors vraagteken bij elk nieuw begrotingsjaar. Genoemde bedragen zijn slechts aannames, waardoor de zorgen voor de toekomst er niet minder op worden

Inzicht in begroting

Financieel overzicht eind 2020

Project	Begroting 2021	Bijdragen lokaal:	Bijdragen vanuit HOE	Ongedekt
		Hongaarse kerk	en toezegging Nl. kerken	
		Incl. lokale sponsors		
7 Roma scholen	100.000	50.000	17.000	33.000
Coördinatie scholen	1.200		1.200	0
Vakantiebijbelweken	7.500	2.000	4.000	1.500
Evangelisatie	5.000		5.000	0
Kadervorming	2.000		2.000	0
Winterhulp	10.700		8.000	2.700
Verspreiding Bijbels	500		500	0
Reiskosten	4.000		4.000	0
Totaal	130.900	52.000	41.700	37.200

Aantal scholen 7

Totaal aantal kinderen 310

Gemiddeld 3 klassen per school

Benodigd per kind € 29,57 per maand.

Per kind is er nodig bij 150 schooldagen € 2,37 per dag.

Per klas per jaar nodig € 5.238,--

Doel van huidige geldwerfactie

Een aantal kerken/gemeenten/diaconieën vinden die gedurende een aantal jaren een redelijke bijdrage willen leveren om het ontstane 'gat' van ruim € 37.000,- te verkleinen, c.q. te dichten. Dit kan door b.v. gemeenten naar vermogen een bedrag van € 5.000,- of meer te laten bijdragen voor een 5-tal jaren.

Wat kan de St. Hulp Oost-Europa gemeenten bieden die willen participeren?

- Spreken op en/of mede organiseren van een gemeenteavond bij de start van de samenwerking.
- Het up-to-date houden van de gemeente qua voortgang en ontwikkeling van het project en de gemeente betrekken bij hulpvragen, die zich voordoen.
- In samenwerking met de jongerenafdeling van St. HOE (HOEliday) een diaconale jongerenreis organiseren.
- Diaconaal besef van de gemeente bevorderen.
- Het in contact treden met/het ontvangen van groepen uit Oekraïne ter wederzijdse (geestelijke) opbouw en bemoediging. Eerder genoemd Kindertehuis in Oekraïne te Nagydobrony kent een Guesthouse/gastenverblijf voor groepen.
- Besteding van bijdragen zal naar gelang er een tekort is op een bepaald project (zie overzicht) worden ingevuld.

Jaap van der Ham en Han Tellegen

Voor contact sponsoring:

Han Tellegen 0651366216

of

Jaap van der Ham 0621892464

Coördinator Romascholen Oekraïne.

Stichting Hulp Oost-Europa

Bezoekadres:

Veemweg 2, Barneveld

Postadres:

Postbus 455, 3770 AL Barneveld

T [+31 342 420554](tel:+31342420554)

E info@stichtinghoe.nl

Rekening: NL84 INGB 0000 0088 87 t.n.v. Stichting Hulp Oost-Europa, Barneveld